

Nr 205

Av herr Wiklund i Stockholm m. fl., om *personalförstärkning vid riksdagsbibliotekets upplysningstjänst.*

(Lika lydande med motion nr 161 i Första kammaren)

Samhällets organisatoriska nät av myndigheter och enskilda institutioner växer och förgrenar sig. Strömmen av författningar och bestämmelser sväller och blir allt detaljrikare. Forsknings- och utredningsarbetet tilltar ständigt i omfattning och producerar allt fler fakta och slutsatser på de mest skilda områden. Det blir allt besvärligare att hålla reda på eller finna fram till den ökande mängden av publikationer och opublicerat material.

Att stats- och samhällslivet på detta sätt blivit alltmer svåröverskådligt återverkar givetvis även på det parlamentariska arbetet. Sålunda har den enskilde riksdagsledamot, som vill göra en personlig insats, att orientera sig i ett betydligt större komplex av författningar, utredningar, förslag och uttalanden än tidigare, innan han kan taga ett välgrundat initiativ. Riksdagens möjligheter att spela sin traditionella roll i författningsslivet tenderar att begränsas.

I många främmande länder, där läget är likartat, har man i växlande utsträckning försökt ge parlamenten bättre arbetsmöjligheter bl. a. genom att tillskapa olika slags serviceorgan. En framträdande plats bland dessa intar på vissa håll den parlamentariska informationstjänsten. Särskilt i Förenta staterna har — både på det federala planet och i delstaterna — denna organisationstyp i skiftande former nått en stark utveckling.

Det var med hänvisning till riksdagens och särskilt den valde folkrepresentantens behov av större resurser i sitt arbete som författningsutredningen 1955 tog initiativ till inrättandet av en upplysningstjänst för riksdagens ledamöter inom riksdagsbiblioteket. Upplysningstjänsten har sedan starten utnyttjats i en ständigt stigande utsträckning. Mot 81 uppdrag startåret 1955 uppgick antalet uppdrag 1961 till 618. En särskilt kraftig ökning i utnyttjandet av upplysningstjänsten kan konstateras mellan 1960 och 1961, och allt talar för att verksamheten kommer att svälla ytterligare under 1962. Frågeuppdragen har fullgjorts genom utarbetande av promemorior, genom överlämnande av redan sammanställt material eller tryck och genom muntliga upplysningar. I sitt första skede betecknades upplysningstjänsten som en försöksverksamhet. Ehuru upplysningstjänsten i funktionellt hänseende sedan länge visat sig fylla ett permanent behov, har den dock organisatoriskt i huvudsak bibehållit sin ursprungliga karaktär. Den i allt hastigare takt växande mängden av frågeuppdrag har icke motsvarats av en lika snabbt ut-

byggnad av resurserna, och under senare tid har den otillräckliga personalen varit hårt ansträngd. Skall upplysningstjänsten verkligen kunna fylla den uppgift, som tilltänkts den och som är uttryck för en rationell arbetsfördelning i den parlamentariska verksamheten, synes en förstärkning av särskilt dess personella resurser vara ofrånkomlig.

Med hänsyn till att författningsutredningen, som fortlöpande hållits underrättad om upplysningstjänstens utveckling, torde komma att i sitt betänkande draga upp vissa riktlinjer för dess framtida organisation och uppgifter, är det för tidigt att taga upp dessa frågor till förutsättningslös diskussion och pröva mera radikala lösningar. I stället kan lämpligen anknytas till de anslagsäskanden, som riksdagsbibliotekets styrelse framlagt för nästkommande budgetår och i vilka på grundval av utvecklingen till och med 1961 års vårsession föreslagits en utbyggnad av upplysningstjänsten. Bortsett från vissa höjda lönegradsplaceringar innebär dock styrelsens förslag i huvudsak endast ett befastande av de provisoriska åtgärder, som efter hand framtvingsats. Dessa har emellertid särskilt under sistlidna höstsession visat sig klart otillräckliga. För att kunna hålla jämna steg med den kraftigt stigande uppdragsfrekvensen och helst även skapa en rimlig beredskapsmarginal synes följande förstärkningar utöver vad som begärts i styrelsens anslagsäskanden böra genomföras så snart som möjligt.

1. För närvarande svarar upplysningstjänstens föreståndare ensam för kontinuiteten i dess verksamhet. Samtliga assistenter, som hitills tjänstgjort i upplysningstjänsten, har endast stannat kortare tid, och med nuvarande löneställning och befodringsförhållanden torde någon ändring ej vara att vänta i detta avseende. För detta sörjer även den under senare tid kraftigt skärpta konkurrensen om den samhällsvetenskapligt utbildade arbetskraften. De täta ombytena på assistentposten har haft en ogynnsam inverkan på såväl den egentliga informationsverksamheten som det åt upplysningstjänsten anförtrodda arbetet med registreringen av riksdagstrycket. Det måste betecknas som högst angeläget att bredda och befästa upplysningstjänstens personella bas genom att tillskapa bättre anställningsvillkor för den heltidsanställda assistenten. Denna bör utan att någon skärpning av de formella kompetenskraven vidtages — jämför styrelsens anslagsäskanden — kunna placeras som extra tjänsteman i lägst 21 lönegraden. Tjänstetiteln föreslås bli sekreterare.

2. I styrelsens anslagsäskanden har förutsatts att en andra assistent får anställas under vårsessionen. Med den utveckling som skett måste detta redan nu betecknas som otillräckligt. På grund av svårigheten att så lång tid i förväg som behövs vid budgetarbetet beräkna ifrågavarande behov borde biblioteksstyrelsen kunna bemyndigas att anställa så många korttidsanställda assistenter som arbetet vid varje tidpunkt kräver. Assistenterna bör rekryteras bland yngre akademiker med lämplig studieinriktning och vid urvalet bör särskilt eftersträvas att få så allsidig ämnesrepresentation som möjligt bland upplysningstjänstens personal. Som anställningsform kan ifrågakomma antingen extra tjänst motsvarande reglerad befodringsgång eller kan-

ske ännu hellre arvodestjänst, varvid i det senare fallet arvodets storlek bör kunna avvägas efter assistentens kvalifikationer och upplysningstjänstens behov därav.

Jämte nu anförda önskemål finns det även anledning att fästa uppmärksamheten vid upplysningstjänstens lokalfråga. En utökning av personalen skapar behov av mera lokalutrymme och då sådant svårigen kan beredas inom biblioteket bör undersökas om ytterligare eller helt nya lokaler kan ställas till förfogande. Dessa måste emellertid ligga i omedelbar närhet av biblioteket och vara bekvämt tillgängliga för riksdagens ledamöter.

Arbetsbetingelserna för riksdagens ledamöter är i flera väsentliga avseenden mycket otillfredsställande. Bortsett från den hjälp, som den nuvarande upplysningstjänsten inom ramen för sina ytterst knappa personella resurser kan ge, måste riksdagsmännen själva eller deras partiorganisation svara för allt utrednings- och materialsamlingsarbete. Inte ens hjälp med utskrivning av manuskript kan genom riksdagens försorg lämnas i annat än mycket blygsam omfattning. Därtill kommer att avskilda arbetsrum nästan helt saknas. Sammanlagt förfogar riksdagens 383 ledamöter över endast 13 arbetsrum, varav bara halva antalet har telefon. För förvaring av handlingar, riksdagstryck och andra tillhörigheter är riksdagsmännen hänvisade till förvaringsboxar av ytterst blygsam storlek. Även riksdagsmännens bostadsfråga är i behov av en snar lösning. På initiativ från enskilda riksdagsmän har dock vissa undersökningar om uppförandet av ett riksdagshotell igångsatts. Alla dessa problem är i behov av en mycket snar och genomgripande lösning, som bl. a. bör sikta till att ge varje riksdagsman tillgång till en fullgod och avskild arbetsplats med telefon och viss kontorsutrustning. När det gäller sekreterarhjälp för utredningsuppdrag, framlockande av material o. d. kan flera olika lösningar tänkas. Det sätt på vilket motsvarande problem lösts i andra jämförbara länder kan därvid tjäna till vägledning. Det kan förväntas att författningsutredningen kommer att framlägga vissa förslag på detta område.

Det torde emellertid komma att dröja åtskillig tid innan de reformer av mera genomgripande karaktär som är nödvändiga för att åstadkomma goda parlamentariska arbetsbetingelser kan träda i tillämpning.

De av oss i denna motion förordade personal- och lokalförstärkningarna inom riksdagens upplysningstjänst skulle, utan att menligen föregripa pågående eller kommande utredningsarbete, skapa förutsättningar för en god provisorisk lösning. Med de ytterst goda erfarenheter vi haft av upplysningstjänstens arbete är vi övertygade om att det är en verksamhetsform som det är värt att satsa på.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att den personalförstärkning av riksdagens upplysningstjänst som föreslagits i motionen måtte vidtagas, samt att åt utskottet uppdraga *dels*

att efter samråd med vederbörande organ utarbeta de för

denna personalförstärkning nödvändiga justeringarna i riksdagsbibliotekets personalstat, *dels*

att föreslå den mot dessa personalförstärkingar svarande uppräknigen av anslagsposten under punkt 15 i bil. 16 till årets statsverksproposition: Riksdagsbiblioteket: Avlöningar.

Stockholm den 24 januari 1962

Daniel Wiklund

i Stockholm

C.-G. Enskog

Thyra Löfqvist

Elsa Lindskog

Robert Johansson

Bengt Börjesson

Sven Wedén

i Falköping

Ebbe Rydén

Folke Björkman

Gustav Boija

Erik Tobé

Chr. von Sydow

Essen Lindahl

Nr 206

Av herr Carlsson i Göteborg m. fl., om jämställande i visst hänseende av fartygsinteckning med inteckning i fast egendom.

(Lika lydande med motion nr 166 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1962

Gunnar Carlsson

Olof Johansson

Olof Andreasson